

Source sheet for TGS S2, E9 "Awaiting Redemption or Effecting Redemption?"

1) אמר החבר: ממה שאמרו בענין זה: הכל מעלין לארץ ישראל ואין הכל מורידין... ואמרו: "לעולם ידור אדם בארץ ישראל אפלו בעיר שרבה גויים ואל ידור בחוצה לארץ אפלו בעיר שרבה ישראל, שכל הדר בארץ ישראל דומה למי שיש לו אלוה, וכל הדר בחוצה לארץ דומה למי שאין לו אלוה"... אמר הכונן: אם כן אתה מקצר בחובת תורתך, שאין אתה משים מגמתך המקום הזה ותשימנו בית חיד ומותך, ואתה אומר: "רחם על ציון כי היא בית חיינו", ותאמין כי השכינה שבה אלו, ואלו לא היה לה מעלה אלא התמדת השכינה בה בארץ תשע מאות שנה היה מן הדין שתפספסנה הנפשות היקרות לה ותזכנה בה, כאשר יקרה אותנו במקומות הנביאים והחסידים, כל שכן היא שיהא שער השמים... אני רואה, שהשתחוויתך וקריתך נגדה חנף, או מנהג מבולתי כונה, וכבר היו אבותיכם הראשונים בוחרים לדור בה יותר מפל מקומות מולדתם, ובוחרים הגרות בה יותר משיהיו אחרים במקומותם. כל זה עם שלא הייתה בעת ההיא נראית השכינה בה, אבל הייתה מלאה זמה ועבודת אלילים, ועם כל זה לא הייתה להם תאוה אלא לעמוד בה, ושלא לצאת ממנה בעתות הרעב אלא במצות האלהים, והיו מבקשים לנשא עצמותם אליה.

אמר החבר: הובשתי מלך כונן, והעון הזה הוא אשר מנענו מהשלמת מה שיעדנו בו האלהים בבית שני, כמה שאמר: "רני ושמחי בת ציון", כי כבר היה הענין האלהי מזמן לחול כאשר בתחלה אלו היו מספיקים כלם לשוב בנפש חפצה, אבל שבו מקצתם ונשארו רבם וגדוליהם בבבל, רוצים בגלות ובעבודה – שלא יפרדו ממשכנותיהם ועניניהם. ושמה על זה אמר שלמה: "אני ישנה ולבי ער", כנה הגלות בשנה והלב הער התמדת הנבואה בניניהם. "קול דודי דופק", קריאת האלהים לשוב. "שראשי נמלא טל" על השכינה שיצאה מצללי המקדש, ומה שאמר: "פשיטתי את כתנתי", על עצלותם לשוב. "דודי שלח ידו מרהחור", על עזרא שהיה פוצר בהם ונחמיה והנביאים, עד שהודו קצתם לשוב הודאה בלתי גמורה, ונתן להם כמצפון לבם, ובאו הענינים מקצרים מפני קצורם, כי הענין האלהי איננו חל על האיש אלא כפי הזדמנותו לו, אם מעט – מעט ואם הרבה – הרבה. ואלו היינו מזדמנים לקראת אלהי אבותינו בלבב שלם ובנפש חפצה, היינו פוגעים ממנו מה שפגעו אבותינו במצרים. ואין דבורנו: "השתחוה להר קדשו", ו"השתחוה להדום רגליו", ו"המחזיר שכינתו לציון", וזולת זה, אלא כפצוף הזרזיר, שאין אנו חושבים על מה שנאמר בזה וזולתו, כאשר אמרת מלך כונן (כוזרי, מאמר ב סימנים כא-כד)

2) דברי נחמיה, בן-חכליה: ויהי בחדש-כסלו שנת עשרים, ואני הייתי בשושן הבירה. ב ויבא חנני אחד מאחי, הוא ואנשים--מיהודה; ואשאלם על-היהודים הפליטה, אשר-נשאר מן-השבי-ועל-ירושלם. ג ויאמרו, לי--הנשארים אשר-נשאר מן-השבי שם במדינה, ברעה גדלה ובחרפה; וחומת ירושלם מפרצת, ושעריה נצתו באש. ד ויהי כשמעי את-הדברים האלה, ישבתי ואבכה, ואתאבלה, ימים; ואהי צם ומתפלל, לפני אלהי השמים. ה ואמר, אנא יהוה אלהי השמים--האל הגדול, והנורא: שמר הברית וחסד, לאהביו ולשמרי מצותיו. ו תהי נא אזנך-קשבת ועיניך פתוחות לשמע אל-תפלת עבדך אשר אנכי מתפלל לפניך היום, יומם ולילה--על-בני ישראל, עבדך; ומתודה, על-חטאות בני-ישראל אשר חטאנו לך, ואני ובית-אבי, חטאנו. ז חבל, חבלנו לך; ולא-שמרנו את-המצות, ואת-החקים ואת-המשפטים, אשר צוית, את-משה עבדך. ח זכר-נא, את-הדבר, אשר צוית

את-משה עבדך, לאמר: אתם תמעלו--אני, אפיץ אתכם בעמים. ט ושבתם אלי--ושמרתם מצותי, ועשיתם אתם: אם-יהיה נדחכם בקצה השמים, משם אקבצם, והבואתים (והביאתים) אל-המקום, אשר בחרתי לשכן את-שמי שם. י והם עבדך, ועמך--אשר פדית בכחך הגדול, ובידך החזקה. יא אנא אדני, תהי נא אזנך-קשבת אל-תפלת עבדך ואל-תפלת עבדך החפצים ליראה את-שמך, והצליחה-נא לעבדך היום, ותנהו לרחמים לפני האיש הזה; ואני הייתי משקה, למלך

א ויהי בחדש ניסן, שנת עשרים לארתחשסתא המלך--יין לפניו; ואשא את-היין ואתנה למלך, ולא-הייתי רע לפניו. ב ויאמר לי המלך מדוע פניך רעים, ואתה אינך חולה--אין זה, כי-אם רע לב; ואירא, הרבה מאד. ג ואמר למלך, המלך לעולם יחיה; מדוע לא-ירעו פני, אשר העיר בית-קברות אבתי חרבה, ושעריה, אכלו באש. {ס}

ד ויאמר לי המלך, על-מה-זה אתה מבקש; ואתפלל, אל-אלהי השמים. ה ואמר למלך--אם-על-המלך טוב, ואם-יטיב עבדך לפניך: אשר תשלחני אל-יהודה, אל-עיר קברות אבתי--ואבננה. ו ויאמר לי המלך והשגל יושבת אצלו, עד-מתי יהיה מהלכך--ומתי תשוב; ויטיב לפני-המלך וישלחני, ואתנה לו זמן. ז ואומר, למלך--אם-על-המלך טוב, אגרות יתנו-לי על-פחוות עבר הנהר: אשר, יעבירוני, עד אשר-אבוא, אל-יהודה. ח ואגרת אל-אסף שמר הפרדס אשר למלך, אשר יתן-לי עצים לקרות את-שערי הבירה אשר-לבית ולחומת העיר, ולבית, אשר-אבוא אליו; ויתן-לי המלך, כיד-אלהי הטובה עלי. ט ואבוא, אל-פחוות עבר הנהר, ואתנה להם, את אגרות המלך; וישלח עמי המלך, שרי חיל ופרשים (נחמיה פרק א-ב: ט)

3) ואם יעמוד מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצוות כדוד אביו, כפי תורה שבכתב ושבעל פה, ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה, ויילחם מלחמות ה', הרי זה בחזקת שהוא משיח: אם עשה והצליח, וניצח כל האומות שסביביו, ובנה מקדש במקומו, וקיבץ נדחי ישראל--הרי זה משיח בוודאי.

ואם לא הצליח עד כה, או נהרג, בידוע שאינו זה שהבטיחה עליו תורה, והרי הוא ככל מלכי בית דוד השלמים הכשרים שמתו (ה' מלכים פי"א ה"ד)

4) סוף דבר, הנה ענין בית שני, כאילו מלך מצרים המושל עתה בארץ הצבי, היה נותן רשות ליהודים אשר בקצת מדינות מלכותו לעלות ולבנות בית הבחירה, בתנאי שישבו תחת ממשלתו... כן היה ענין בית שני בשוה (אור ה', מאמר ג, כלל ח פ"ב)